

НАБУТТЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ І ПОДАЛЬШОГО ЗАХИСТУ ПРАВ НА ОБ'ЄМНІ ПРОМИСЛОВІ ЗРАЗКИ.

Частина 1. Відмінності у складанні опису заявки згідно відомчо-правових актів України, Росії і Беларусі.

Колосов О.Є., д.т.н., с.н.с., заслужений винахідник НТУУ «КПІ», патентний повірений України

Колосов А.Е. Получение государственной охраны и последующей защиты прав на объемные промышленные образцы. Часть 1. Отличия в составлении описания заявки согласно ведомственно-правовых актов Украины, России и Беларуси.

Анализируются отличия в национальных законодательствах, касающихся правовой охраны промышленных образцов, а также требования к составлению описания заявки на промышленные образцы согласно ведомственно-правовых актов Украины, Российской Федерации и Республики Беларусь. Приведен ряд рекомендаций относительно составления описания промышленных образцов, в том числе с учетом их объемности.

Ключевые слова: государственная охрана, защита, права, заявка, объем, промышленный образец.

Kolosov O.Ye. Receipt of state guard and subsequent protection of rights on volumetric industrial designs. Part 1. Differences in drafting of description of application in accordance with the department-legal acts of Ukraine, Russia and Byelorussia.

Differences in national legislations regarding the legal protection of industrial designs and also requirements to drafting of description of application for industrial designs in accordance with the department-legal acts of Ukraine, Russian Federation and Republic Belorussia are analyzed. A set of recommendations to drafting of description of industrial designs considering their fullness is given.

Keywords: state security, protection, right, application, volume, industrial design.

Вступ

Існуючі міжурядові угоди між Урядом України і Урядом Російської Федерації (далі — РФ) [1], а також між Урядом України і Урядом Республіки Беларусь (далі — РБ) [2] про співробітництво в сфері охорони промислової власності передбачають, зокрема, що при поданні заявок на видачу охоронних документів, одержанні охоронних документів і підтриманні їх чинності заявники та патентні повірені обох держав на основі принципу взаємності можуть вести справи безпосередньо з патентними відомствами вищезазначених Сторін.

При цьому патентні повірені обох держав мають право в межах цієї Угоди представляти інтереси тільки національних заявників. У той же час заявникам РФ надається право подавати в Патентне відомство України заявки на видачу охоронних документів України і вести по них листування російською мовою також, як і заявникам України та РБ на принципах взаємності надається право подавати заявки на видачу охоронних документів і вести по них листування у вищезазначених патентних відомствах російською мовою.

Існуючі міжурядові угоди відкривають широке поле діяльності для українських заявників при патентуванні в РФ і РБ їх об'єктів промислової власності, зокрема, промислових зразків (далі – ПЗ), безпосередньо, тобто без участі патентних повірених РФ і РБ. Це, у свою чергу, дозволяє суттєво скоротити загальні витрати на таке патентування для національних

заявників.

Проте, незважаючи на однакове засвідчення державами набутих заявниками прав власності на промислові зразки у вигляді патентів, існують деякі суттєві відмінності у складанні опису заявок на ПЗ та їх подальшої експертизи як у національних патентних відомствах, так і при проведенні судової експертизи відповідними фахівцями. Тому, вочевидь, при проведенні експертизи опису заявок на ПЗ патентні і судові експерти керуються правовими засадами у вигляді спектру законів і нормативно-правових актів [1-8], включаючи розроблені відомчі методологічні засади, що не є абсолютно подібними чи тотожними для зазначених трьох країн.

Звичайно, охопити усе коло питань з досліджуваної проблематики в рамках декількох статей практично неможливо. Тому буде зроблено акцент лише на деяких важливих (з точки зору автора) аспектах, які хотілося би виокремити за результатами практичної роботи при складанні описів заявок, переписки з експертами, отриманні державної охорони у національних патентних відомствах вищезазначених держав і подальшого захисту прав на отримані патенти на об'ємні ПЗ. Вибір як об'єкту досліджень саме тривимірних ПЗ обумовлений більш трудомісткою процедурою складання їх опису та вичленення сукупності суттєвих ознак у порівнянні, наприклад, із площинними ПЗ.

Цикл статей, присвячених досліджуваній проблемі, складається з чотирьох частин. У частині 1 аналізуються відмінності у складанні опису заявки згідно відомчо-правових актів України, РФ і РБ. У частині 2 висвітлюються деякі особливості проведення експертизи суттєвих ознак в описі заявки на ПЗ у вищезазначених патентних відомствах. Частина 3 присвячена деяким процедурним аспектам подання і розгляду апеляцій на рішення експертизи про відмову у видачі патенту на ПЗ РФ у Палаті по патентних спорах Роспатенту. У частині 4 досліджуються деякі проблемні питання методології проведення експертизи суттєвих ознак опису заявки на видачу патенту на ПЗ в рамках судово-експертної діяльності в Україні.

Деякі відмінності у законодавствах щодо правової охорони промислових зразків

По-перше, слід зупинитись на такому важливому понятті у патентному праві, як *патентоспроможність*, стосовно до ПЗ.

Україна. Відповідно до вітчизняного законодавства [3], ПЗ відповідає умовам патентоспроможності, якщо він є *новим*, тобто якщо сукупність його суттєвих ознак не стала загальнодоступною у світі до дати подання заявки до Установи або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Крім того, в процесі встановлення новизни ПЗ береться до уваги зміст усіх раніше одержаних Установою заявок, за винятком тих, що на зазначену дату вважаються відкликаними, відкликані або за ними Установою прийняті рішення про відмову у видачі патентів і вичерпані можливості оскарження таких рішень.

Об'єктом ПЗ може бути форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу і призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб. Обсяг правової охорони, що надається ПЗ, визначається сукупністю суттєвих ознак ПЗ, представлених на зображенні (зображеннях) виробу, внесеному до Реєстру) і засвідчується патентом з наведеною у ньому копією внесеного до Реєстру зображення виробу. При цьому *тлумачення ознак ПЗ* повинно здійснюватися *в межах його опису*. На цьому хотілося б зробити особливий акцент, адже сукупність суттєвих ознак ПЗ має бути представлена саме на зображенні, а не на **допоміжних ілюстративних матеріалах** (кресленнях, картах, схемах тощо), які **не несуть самостійного правового навантаження**.

Під час проведення експертизи у патентному відомстві заявка перевіряється, зокрема, на відповідність *формальним вимогам* статті 11 Закону [3] та відповідним правилам, зокрема [8]. Внаслідок цього патент України на ПЗ видається суто *під відповідальність його власника* без гарантії чинності патенту, що відкриває широке поле діяльності для т.зв. патентних рейдерів або патентних тролей.

РФ. Стаття 1352 Кодексу РФ [4] містить нові, у порівнянні з вітчизняним законодавством, критерії патентоспроможності ПЗ. Так, зокрема, ПЗ надається права

охорона, якщо за своїми істотним ознаками він є *новим* і *оригінальним*. До суттєвих ознак ПЗ відносяться ознаки, що визначають естетичні та (або) ергономічні особливості зовнішнього вигляду виробу, зокрема форма, конфігурація, орнамент і поєднання кольорів.

ПЗ є новим, якщо сукупність його суттєвих ознак, що знайшли відображення на зображеннях виробу і наведених у переліку суттєвих ознак ПЗ, невідома з відомостей, які стали загальнодоступними у світі до дати пріоритету ПЗ. При встановленні новизни ПЗ також враховуються, за умови їх більш раннього пріоритету, всі подані в РФ іншими особами заявки на ПЗ, з документами яких має право ознайомитись будь-яка особа, і запатентовані ПЗ в РФ.

У свою чергу, поняття оригінальності трактується наступним чином: «ПЗ є *оригінальним*, якщо його суттєві ознаки обумовлені творчим характером особливостей виробу». При цьому «охорона інтелектуальних прав на ПЗ надається на підставі патенту в обсязі, визначеному сукупністю його суттєвих ознак, що знайшли відображення на зображеннях виробу і наведених у *переліку суттєвих ознак ПЗ*».

Тобто в згідно нормативно-правових актів РФ присутня деяка схожість (тобто неповна аналогія) з побудовою структури й призначенням формули винаходу (корисної моделі) і переліком суттєвих ознак ПЗ. Проте, як справедливо відзначає Джермакян В.Ю. [9], існуючий патентний закон РФ не делегував переліку суттєвих ознак функцію, тотожну функції формули винаходу (корисної моделі). Як відомо, обсяг правової охорони, що надається патентом на винахід (корисну модель), визначається суто їх формулою. При цьому для тлумачення формули винаходу (корисної моделі) можуть використовуватися опис і графічні матеріали (рисунок, креслення, схеми та ін.).

Якщо для винаходів (корисних моделей) обсяг правової охорони визначає тільки формула, що концентровано виражає їх сутність у словесній формі, то відносно ПЗ ситуація інша: обсяг правової охорони не визначається тільки (словесним) переліком суттєвих відмінностей ПЗ, який є лише *словесною характеристикою* тих суттєвих ознак, що відображені на зображеннях.

Первинним для визначення обсягу правової охорони ПЗ є саме зображення виробу. Призначення переліку суттєвих ознак ПЗ, таким чином, наближене до призначення, властивого формулі винаходу (корисної моделі). Однак при цьому перелік суттєвих ознак ПЗ не може мати самостійного значення без зображення виробу (тобто за аналогією про необхідну і достатню умову). Така двоєдність, тобто використання переліку суттєвих ознак ПЗ тільки спільно з зображенням виробу при визначенні обсягу правової охорони, має сприяти виключенню впливу суб'єктивного чинника при розгляді спорів про використання ПЗ і порушення прав патентовласника.

І якщо для тлумачення формули винаходу (корисної моделі), як було зазначено вище, можуть використовуватися опис і креслення, то для ПЗ ситуація з точністю навпаки - суттєві ознаки ПЗ з переліку використовуються в цілях тлумачення зображення (тобто ознак зовнішнього вигляду) виробу, а також у випадках, коли суттєві ознаки явно «не проглядаються», наприклад, вид (тип) матеріалу (сталь, шкіра, вовняна тканина тощо), з якого виготовлено виріб.

Таким чином, на мою думку, наявність інституту перевірконої експертизи заявок на ПЗ та існуюча структура опису ПЗ, відповідно до затверджених нормативно-правових актів РФ стосовно ПЗ, є найбільш вдалою з точки зору отримання надійної державної охорони і можливого подальшого захисту при оскарженні отриманих патентів РФ на ПЗ третіми особами, у т.ч. з боку недобросовісних конкурентів.

РБ. Законодавчі і нормативно-правові акти РБ про ПЗ [5] фактично дублюють відповідні акти РФ, але існують деякі несуттєві відмінності. Так, наприклад, обсяг правової охорони, що надається патентом на ПЗ, визначається виключно графічними зображеннями виробу (макетом, рисунком). Проте й існують суттєві відмінності, які виражаються у тому, що при експертизі заявки на ПЗ перевірка відповідності заявленого ПЗ умовам патентоспроможності, встановленим Законом [5], *не здійснюється* (тобто ця норма є тотожною з відповідною нормою вітчизняного законодавства).

Деякі відмінності у вимогах до складання опису промислового зразка

Україна. Відповідно до вітчизняних відомчо-правових актів [6], опис ПЗ повинен містити такі розділи: індекс рубрики діючої редакції міжнародної класифікації промислових зразків (МКПЗ); назва ПЗ; прізвище, ініціали автора(ів) ПЗ; призначення та галузь застосування ПЗ; перелік зображень, креслень та схем, схем та карт; суть та суттєві ознаки ПЗ.

Розділ "Суть і суттєві ознаки ПЗ" має містити опис усіх *суттєвих ознак*, які формують зоровий образ заявленого виробу. Суть ПЗ характеризується сукупністю відображених на *зображеннях* його суттєвих ознак, які визначають зовнішній вигляд виробу з його естетичними та/або ергономічними особливостями. При цьому ознака належить до суттєвих, якщо вона впливає на формування зовнішнього вигляду виробу, якому притаманна така ознака. Для розкриття суті ПЗ описується *сукупність* його суттєвих ознак, відображених на зображеннях, з посиланням на них (а також на креслення загального вигляду, ергономічну схему, карту, якщо вони є в матеріалах заявки).

У свою чергу, комплект зображень виробу (власне виробу чи у вигляді його макета або малюнка) повинен давати повне уявлення про зовнішній вигляд виробу. Зокрема, *комплект зображень тривимірного виробу може містити загальний вигляд виробу, вигляди спереду, зліва, справа, ззаду, зверху, знизу та зображення фрагментів виробу* тощо.

Слід зазначити, що у вітчизняних нормативно-правових документах структура опису сукупності суттєвих ознак ПЗ строго не регламентована. Тому надалі це може створювати деякі складнощі як для заявника, так і для судового експерта при проведенні судової експертизи на предмет оскарження патенту на ПЗ третьою особою.

РФ. Опис починається з назви ПЗ (без подальшого зазначення прізвищ авторів ПЗ, як у вітчизняних нормативно-правових актах). Перед назвою вказується індекс рубрики діючої редакції МКПЗ, до якої належить ПЗ. Опис ПЗ містить такі розділи: призначення та область застосування ПЗ; аналоги ПЗ; перелік зображень, що дають повне детальне уявлення про зовнішній вигляд виробу, а також інших матеріалів, що ілюструють ПЗ (креслення, ергономічна схема, конфекційна карта) у разі їх подання; розкриття сутності ПЗ.

Аналоги ПЗ. У даному розділі наводяться відомості про відомі заявнику аналоги ПЗ. В якості аналога ПЗ вказується художньо-конструкторське рішення виробу схожого зовнішнього вигляду того ж або однорідного призначення, яке відоме з відомостей, що стали загальнодоступними у світі до дати пріоритету ПЗ. При описі кожного з аналогів наводяться ознаки аналога із зазначенням тих з них, які збігаються з ознаками заявляемого ПЗ. Після опису аналога обов'язково наводяться бібліографічні дані джерела інформації, в якому він розкритий.

Найбільш близький до заявленого ПЗ за сукупністю суттєвих ознак аналог вказується як *найближчий аналог*. У разі, якщо заявлена група ПЗ-варіантів, в якості найближчого аналога вказується один найбільш близький для всіх варіантів аналог. Істотні ознаки зовнішнього вигляду виробу залишають зорове враження, а до несуттєвих ознак відносяться такі ознаки зовнішнього вигляду виробу, виключення яких з композиції ПЗ не змінює зорового враження.

Розкриття сутності ПЗ. ПЗ характеризується ознаками зовнішнього вигляду виробу. Сутність ПЗ виражається у сукупності суттєвих ознак, до яких відносяться ознаки, що визначають естетичні та (або) ергономічні особливості зовнішнього вигляду виробу, зокрема форма, конфігурація, орнамент, поєднання кольорів (пункт 1 статті 1352 Кодексу РФ [4]). До суттєвих ознак ПЗ можуть відноситися лінії, контури, декор виробу, текстура або фактура матеріалу виробу та/або його орнаментация.

Істотні ознаки зовнішнього вигляду виробу залишають зорове враження, а до несуттєвих ознак відносяться такі ознаки зовнішнього вигляду виробу, виключення яких з композиції ПЗ не змінює зорового враження. При розкритті сутності ПЗ вказуються всі істотні ПЗ, при цьому виділяються істотні ознаки заявленого ПЗ, які є відмінними від найближчого аналога.

При описі суттєвих ознак наводяться посилання на зображення зовнішнього вигляду виробу, а також на креслення загального вигляду виробу, ергономічну схему, конфекційну карту, якщо вони є. Для опису використовуються такі словесні характеристики ознак, які

дозволяють однозначно ідентифікувати описувану ознаку з відповідною візуально більш прийнятною ознакою зображення виробу.

У даному розділі опису відзначаються естетичні та (або) ергономічні особливості виробу (останні, тільки якщо вони виявляються в зовнішньому вигляді), в якому втілено заявлений ПЗ, і пояснюється вплив ознак, віднесених до суттєвих, на формування зовнішнього вигляду виробу, що володіє зазначеними особливостями, якщо це не очевидно.

До естетичних і (або) ергономічних особливостей зовнішнього вигляду виробу можуть бути віднесені, зокрема: художньо-інформаційна виразність; раціональність форми, цілісність композиції; ергономічність. Естетичні та (або) ергономічні особливості зовнішнього вигляду виробу можуть виявлятися, наприклад, в тому, що:

забезпечена підпорядкованість частин щодо домінуючого елемента, що сприяє цілісному сприйняттю композиції (для об'єктів з розвинутою просторовою структурою);

забезпечена повна досяжність зон органів управління з урахуванням послідовності використання і досяжності кожного (для пультів пілотських кабін, автомобіля тощо);

упаковка оформлена у вигляді старовинної скриньки, а етикетка імітує зотлілий папірус (для колекційних сортів чаю і марочних вин відповідно);

забезпечені урахування впливу оточуючого середовища і захист від вандалізму;

забезпечена зручність користування (спортивний інвентар і обладнання, армійське спорядження, складна побутова електротехніка);

зоровий образ відображає невиробничий, побутовий характер машини (для садово-городнього міні-трактора);

в образній характеристиці машини приховано її суто спеціальне призначення з метою психологічної компенсації фізичної неповноцінності дитини (для веломобіля для дітей-інвалідів).

У цьому ж розділі опису можуть бути зазначені переваги виробу, обумовлені відміченими особливостями його зовнішнього вигляду. Наводяться також відомості про *можливість здійснення* заявленого ПЗ, тобто виготовлення втілюючого його виробу промисловим або кустарним способом з реалізацією зазначеного заявником призначення, при необхідності, із зазначенням застосовуваних матеріалів і технологічних процесів. Якщо заявлена група ПЗ, що відносяться до виробу в цілому і до його частини, у цьому розділі наводяться відомості про способи компоновання частин виробу.

Для характеристики художньо-конструкторських рішень виробів, що володіють складною композицією, в основі якої лежить розвинена об'ємно-просторова структура (наприклад, верстату, сільськогосподарської машини, мотоцикла), використовуються, зокрема, такі ознаки: склад і взаємне розташування композиційних елементів; форма, включаючи пластичну проробку композиційних елементів.

Для характеристики художньо-конструкторських рішень виробів з моноблочною композицією (наприклад, телевізора, радіоприймача, щитового приладу, шкатулки), а також рішень, побудованих на співвідношеннях елементарних геометричних об'ємів (наприклад, меблевий секційний блок), використовуються, зокрема, такі ознаки: склад і взаємне розташування композиційних елементів; пластичне, графічне, кольорове, фактурне рішення цих елементів, що знаходяться, як правило, на фронтальній поверхні виробу.

Для характеристики художньо-конструкторських рішень комплектів (наборів) виробів, крім ознак, використовуваних для характеристики художньо-конструкторських рішень відповідних виробів, використовуються, зокрема, ознаки, що відображають: характер взаємодії частин; підпорядкованість елементів; пропорційний лад як самих вихідних елементів і тих виробів, які створені на основі використання цих елементів, так і всього комплексу (набору) в цілому.

При характеристиці складного художньо-конструкторського рішення, в разі неможливості словесно описати характеристику ознаки, ця ознака може бути виражена шляхом вказівки на співпадання зовнішнього вигляду виробу або його елемента із зовнішнім виглядом загальновідомого виробу іншого призначення. Не допускається заміна характеристики ознаки відсиланням до джерела інформації, у якому розкрита ця ознака.

Призначення переліку суттєвих ознак ПЗ. Перелік суттєвих ознак ПЗ слугує спільно з зображенням виробу для визначення обсягу правової охорони ПЗ (пункт 3 статті 1354 Кодексу РФ [4]) і домагань заявника (пункт 2 статті 1377 Кодексу РФ [4]). Ознаки переліку призначені для ідентифікації тих ознак зовнішнього вигляду виробу, представлено на зображеннях, які визначають обсяг правової охорони (домагання заявника). І, що особливо важливо при проведенні як патентної, так і судової експертизи, ознаки, що знайшли відображення тільки на кресленнях, схемах або пояснюючих рисунках, до переліку суттєвих ознак *не включаються*.

Виклад переліку суттєвих ознак ПЗ починається з ознак, що вказують на призначення виробу (родове поняття ПЗ). Після родового поняття вводиться слово "характеризується" або "характеризуються" залежно від виду виробу, до якого належить заявлений ПЗ, і викладається сукупність суттєвих ознак, якими характеризується ПЗ.

Виклад переліку суттєвих ознак одного ПЗ може здійснюватися з поділом на *обмежувальну частину*, що включає ознаки ПЗ, які збігаються з ознаками найбільш близького аналога, і *відмітну частину*, що включає ознаки, які відрізняють ПЗ від найбільш близького аналога. При складанні переліку з поділом на обмежувальну і відмітну частини після викладення обмежувальної частини вводиться слово "відрізняється", безпосередньо після якого викладається відмітна частина.

Підставою для відмови у видачі патенту на ПЗ є рішення про відмову у видачі патенту на ПЗ, прийняте в зв'язку з наступними обставинами: заявлений ПЗ не відповідає умовам патентоспроможності. За результатами експертизи заявки по суті має бути направлений вихідний документ експертизи (рішення, повідомлення або запит) не пізніше 12 місяців з дня направлення повідомлення про позитивний результат формальної експертизи заявки.

РБ. Опис ПЗ згідно нормативно-законодавчих актів РБ [8] практично збігається з вищевказаним описом ПЗ, прийнятим в РФ. Однак є несуттєві відмінності. Так, на кресленні або схемі повинні бути зазначені габаритні розміри виробу і його елементів, що характеризують предметно-просторову організацію елементів виробу (висота, ширина, глибина розміщення засобів відображення інформації та органів управління, робочої поверхні, відстань між близько розташованими елементами форми тощо), що дозволяють судити про розташування основних елементів у функціональних зонах діяльності людини, про зручність експлуатації виробу.

Також номери зображень та пояснення до них наводяться на зворотному боці листа із зображеннями напроти відповідного зображення. При цьому кожен заявляемий ПЗ (варіант ПЗ) може бути представлений не більше ніж на семи видах (зображеннях) виробу. У разі подання заявником більше семи видів виробу всі види, починаючи з восьмого, вважаються такими, що не надійшли, і не приймаються до уваги при проведенні експертизи. На зображеннях послідовно зверху вниз вказують назву ПЗ, номер зображення, номер варіанту (якщо заявляються варіанти ПЗ), а також пояснення (наприклад, загальний вигляд, вид збоку, вид спереду, вид ззаду, вид зверху).

Деякі рекомендації щодо складання опису промислових зразків

Україна. З огляду на потенційну можливість проведення у майбутньому судової експертизи щодо прав інтелектуальної власності на виданий під відповідальність заявника патент на ПЗ, на мій погляд, доречною є нижчезазначена структура опису (наводиться тільки форма шаблону розділів): індекс рубрики діючої редакції МКПЗ; назва ПЗ; прізвище, ініціали автора ПЗ; призначення та галузь застосування ПЗ; перелік зображень, креслень (з деталізацією суттєвих ознак заявляемого ПЗ шляхом їх позначення виносками з нумерацією та подальшим детальним описом), карт та схем; суть та суттєві ознаки ПЗ (це задекларована структура опису [6]).

Наприкінці останнього розділу опису доречно додатково навести перелік суттєвих ознак заявляемого ПЗ подібно до переліку суттєвих ознак ПЗ, вказаного в Адміністративному регламенті РФ [7], але без їх розділення їх словами "що характеризується" і "що відрізняється". При цьому доцільно перелічити кожен ознаку заявляемого ПЗ з нової строки,

співпадаючі і несуттєві ознаки бажано віднести у верхню частину переліку, а суттєві ознаки — у другу (нижню) половину переліку.

На мою думку, таке компоновання опису значно спростить структурування саме сукупності суттєвих ознак як для самого заявника, так і, що особливо важливо, для судового експерта (адже вони будуть виокремлені і викладені в редакції заявника з однозначними словесними характеристиками). Не буде зайвим навести (можливо, навіть в описі) у вигляді таблиці перелік ознак заявляемого ПЗ і відомого ПЗ, їх належність до суттєвих (несуттєвих), а також співпадання (чи не співпадання) конкретної суттєвої ознаки у заявляемому ПЗ і у відомому ПЗ.

Адже за відсутності такого структурованого переліку судовий експерт, як правило, на власний розсуд здійснює виокремлення з наведеного (дуже часто формально і загально, навіть у декілька абзаців) заявником опису ознак заявляемого ПЗ, а також їх подальший поділ на суттєві та несуттєві. Також існування такого переліку може серйозно ускладнити недобросовісну діяльність т.зв. патентних рейдерів або патентних тролей при судовому розгляді їх судових позовів до добросовісних заявників.

У свою чергу, для уникнення додаткових запитів експертів в процесі проведення експертизи в патентних відомствах РФ і РБ заявок національних заявників доречним є нижченаведений варіант структури опису об'ємного ПЗ (наводяться тільки назви розділів і текстова частина після назви деяких підрозділів шаблону опису ПЗ на російській мові, а замість конкретних цифр проставлено «X»):

МКПО XX-XX

НАЗВАНИЕ ПРОМЫШЛЕННОГО ОБРАЗЦА (ИЗДЕЛИЯ)

Назначение и область применения промышленного образца

Аналоги промышленного образца

В качестве **аналога** промышленного образца выбран ..... [посилання].

Признаками аналога, которые совпадают с существенными признаками заявляемого промышленного образца, являются следующие:

- состав композиционных элементов: .....(далі по тексту).

В качестве **наиболее близкого аналога** промышленного образца выбран ..... [посилання].

Признаками наиболее близкого аналога, которые совпадают с существенными признаками заявляемого промышленного образца, являются следующие:

- состав композиционных элементов:..... (далі по тексту).

Целью настоящего художественно-конструкторского решения является усовершенствование эстетических и эргономических особенностей внешнего вида изделия наиболее близкого аналога и создание Изделия, удобного и надежного в эксплуатации, гармонизирующего с внешней окружающей средой, а также отвечающего современным требованиям технической эстетики.

Перечень изображений, а также других представленных материалов, иллюстрирующих промышленный образец (наводиться перелік зображень тощо).

Раскрытие сущности промышленного образца

Эстетические и эргономические особенности внешнего вида изделия выражаются в том, что:

- обеспечена соподчиненность частей Изделия относительно доминирующего элемента (Детали Изделия), способствующая целостному восприятию композиции;

- обеспечены учет влияния окружающей среды на Изделие, в том числе простота осуществления мониторинга возможных повреждений (Детали) Изделия при ее эксплуатации, что способствует долговечности эксплуатации Изделия;

- стилистика формообразования, в том числе (симметричность) выполнения основных композиционных элементов Изделия, выявляет умеренную производственную сложность, репрезентацию надежности и безупречное качество (выполнение Детали из (указанного материала), а другой Детали - из (указанного материала);

- априори детерминирована «дружелюбность» использования Изделия по отношению к человеку, т.к. взаиморасположение наиболее важных композиционных элементов внешнего вида Изделия направлено на повышение безопасности существования человека в окружающей среде, который ежедневно пользуется ее (уточнить, какими именно) ресурсами;

- выявлены особенности назначения и удобства использования Изделия, т.е. зрительный образ отражает производственный характер изделия, связанный с (название особенностей использования Изделия), возникающих в процессе эксплуатации Изделия.

Производство. Производство заявленного промышленного образца осуществляется промышленным способом с многократной реализацией вышеуказанного заявителем назначения, с применением необходимых материалов и технологических процессов.

Технология промышленного производства заявляемого Изделия состоит из следующих основных этапов: 1).....2).....3).....4).....5).....(и так далее).

Перечень существенных признаков промышленного образца

Изделие,

характеризующееся:

- составом композиционных элементов: (перечень совпадающих признаков)

отличающееся: (перечень существенных признаков).

Проте при складанні опису заявки на видачу патенту РБ на ПЗ, вищенаведені назви розділів у тексті опису не наводяться.

Слід зазначити, що вищенаведені замітки не претендують на всеохоплюючість, а є лише поточним власним баченням ситуації і шляхів її вирішення. Тому я запрошую колег розгорнути дискусію з цього приводу і висловлювати свої думки на сторінках журналу. Буду також радий отримати зауваження і запитання з цього приводу на своїй веб-сторінці [10].

Висновки

1. Проведений короткий аналіз особливостей складання опису заявки на об'ємні промислові зразки в Україні, РФ і РБ свідчить про існуючі суттєві відмінності у складанні їх опису. Зокрема, у патентних законодавствах РФ і РБ умова патентоспроможності, окрім критерію новизни, як і у вітчизняному законодавстві, включає ще й критерій оригінальності. Також в описах заявок РФ і РБ є додаткові розділи, відсутні в українському, а саме: аналоги та найближчі аналоги ПЗ, що містяться у розділі «сутність ПЗ». Виклад переліку сукупності суттєвих ознак згідно нормативно-правових актів розглянутих країн також відрізняється.

2. Як свідчить практика, складання опису і подальше отримання патенту на ПЗ є найбільш складним при патентуванні у РФ унаслідок дії перевірконої системи, легшим – у РБ, а найбільш простим – в Україні унаслідок проведення формальної експертизи заявки і видачі патенту на ПЗ під відповідальність заявника. Не дивлячись на це, бажано при складанні опису на об'ємні ПЗ для отримання патенту України, з точки зору передбачення їх можливого судового оскарження та захисту від протиправних дій третіх осіб, ретельно і детально складати опис ПЗ, особливо виокремлюючи в кінці опису сукупність суттєвих ознак патентуемого ПЗ (за аналогом переліку сукупності суттєвих ознак в РФ) таким чином, щоби її можна було однозначно ідентифікувати як патентним, так і судовим експертом.

Література

1. Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про співробітництво в сфері охорони промислової власності. Дата підписання: 30.06.1993. Дата набуття чинності: 30.06.1993р.

2. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Беларусь про співробітництво в сфері охорони промислової власності. Дата підписання 20.10.1993. Дата набуття чинності 20.10.1993р.

3. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, №7, ст.34 (із змінами, внесеними згідно із Законами №5460-VI від 16.10.2012р.).

4. Федеральный закон от 18 декабря 2006г. №231 «О введении в действие части четвертой Гражданского кодекса Российской Федерации». Принят Государственной Думой 24 ноября 2006 года. Одобрен Советом Федерации 8 декабря 2006 года.Опубликован: Российская газета, №289, 22 декабря 2006г.

5. Закон Республики Беларусь от 16 декабря 2002г. №160-3 «О патентах на изобретения, полезные модели, промышленные образцы». Принят Палатой представителей 14 ноября 2002 года. Одобрен Советом Республики 2 декабря 2002 года.

6. Правила складання та подання заявки на промисловий зразок. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 18.02.2002р. за №110. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 06.03.2002р. за №226/6514.

7. Административный регламент исполнения Федеральной службой по интеллектуальной собственности, патентам и товарным знакам государственной функции по организации приема заявок на промышленный образец и их рассмотрения, экспертизы и выдачи в установленном порядке патентов Российской Федерации на промышленный образец (Утвержден приказом Минобрнауки России от 29 октября 2008 года № 325).

8. Постановление Комитета по науке и технологиям при Совете Министров республики Беларусь 16 июня 2003 г. № 18 «Об утверждении правил составления, подачи и рассмотрения заявки на выдачу патента на промышленный образец».

9. Джермакян В.Ю. Промышленные образцы в патентном праве современной России / В. Ю. Джермакян. — М. : ИНИЦ «Патент», 2010. — 149 с.

10. www.kolosov.kiev.ua